

Використана література:

1. *Kovalčíková I.* Does knowing the ethnic context make instruction in citizenship more effective – or just exacerbate prejudices? / Iveta Kovalčíková, Juraj Kresila // *Citizenship education: Europe and the world. Part 1 : proceedings of the eighth conference of the children's identity and citizenship in Europe thematic network.* – London : CiCe, 2006. – P. 333–339.
2. *Žumárová M.* Technologies Used in Examination of Social Climate in Leisure and Informal Education Facilities / Monika Žumárová, Jan Sýkora // *Education and educational technology (EDU'11).* – 1. vyd. Athens: World scientific and engineering academy and society, 2011. – P. 148–153.
3. *Биковська О. В.* Позашкільна освіта: теоретико-методичні основи : моногр. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2008. – 336 с.
4. *Гуцан Л. А.* Професійна орієнтація учнівської молоді – соціально-економічна необхідність суспільства : [система проф. орієнтації в Україні і за рубежом] / Л. А. Гуцан // *Теорет.-метод. проблеми виховання дітей та учн. молоді : зб. наук. пр. / АПН України, Ін-т проблем виховання [та ін.].* – К., 2007. – Вип. 10, кн. 2. – С. 381–389.
5. *Жемера Н. В.* Світ професій Методичні рекомендації щодо підготовки учнів старших класів до усвідомленого вибору професій // *Директор школи.* – 2000. – №25– 28. – С. 1–12.
6. *Жемера Н. В.* Твоя майбутня професія / Н.В. Жемера, Д.О. Закатнов. – К. : 1999. – 312с.

ДАРМОСТУК О. В. Организационно-педагогические условия профессиональной ориентации учеников в системе внешкольного образования.

В статье представлены организационно-педагогические условия профессиональной ориентации учеников в системе внешкольного образования. Раскрываются основные положения относительно содержания, форм и методов профессиональной ориентации учеников, во внешкольных учебных заведениях.

Ключевые слова: профессиональная ориентация, внешкольное образование, внешкольное учебное заведение.

DARMOSTUK O. V. Organizationally-pedagogical terms of professional orientation of students are in the system of out-of-school education.

In the article the organizationally-pedagogical terms of professional orientation of students are presented in the system of out-of-school education. Substantive provisions open up in relation to maintenance, forms and methods of professional orientation of students, in out-of-school educational establishments.

Keywords: professional orientation, out-of-school education, out-of-school educational establishment.

Дудоладова А. В.
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

**МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ КАЗОК
НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

У статті розглядається методика використання казок у процесі вивчення іноземних мов та можливість і доцільність її практичного використання під час аудиторної роботи зі студентами-філологами у вищих навчальних закладах. Аналізуються загальні принципи роботи з казкою в контексті інтерактивного підходу до навчання іноземних мов.

Ключові слова: казка, вивчення іноземних мов, інтерактивне навчання.

На сучасному етапі навчання іноземних мов постає нагальна проблема інтенсифікації та активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Одним із варіантів вирішення цього питання є інтерактивні педагогічні технології та перехід до суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин та інтерактивних форм навчання. Використання казки як навчального матеріалу на інтерактивних засадах виступає актуальним та ефективним способом організації процесу вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Намагаючись стимулювати студентів до оволодіння знаннями з іноземної мови, підвищити їхню мотивацію, сучасний викладач нерідко звертається до креативних засобів проведення занять. Залучення казки є результатом пошуків творчого і нестандартного у процесі вивчення іноземних мов, у той час як інтерактивність такої діяльності сприяє активізації навчання. Використовуючи різні форми навчальної взаємодії, викладач отримує можливість створити атмосферу казки в групі та реалізувати творчі здібності кожного зі студентів.

Як відомо, інтеракція – це міжособистісна чи соціальна взаємодія (від англ. *interaction* – взаємодія). Як зазначає О. Пометун, інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [5, с. 182]. У свою чергу інтерактивна робота з казкою може бути засобом організації такої діяльності, сприяючи встановленню позитивної атмосфери на заняттях з іноземної мови. Така інтерактивна модель передбачає активну взаємодію всіх учнів [1].

Метою статті є аналіз ролі казки в процесі вивчення іноземної мови та розгляд методики практичного застосування казок на заняттях з іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень виявив, що проблемами психолого-педагогічного потенціалу казки займалися вчені Т. Зенкевич-Євстигнєєва, Дж. Родарі; інноваційні технології навчання стали предметом дослідження М. Кларина, Л. Пироженко, О. Пометун; проблему моделювання казкової реальності в навчальному процесі на засадах інтерактивності вивчали Н. Павленко, М. Лещенко. Проте застосування елементів казкотерапії на заняттях з іноземної мови ще не було предметом окремого дослідження.

Казкотерапія, на думку Т. Зенкевич-Євстигнєєвої, є найдавнішим психологічним та педагогічним методом. Предметом казкотерапії є “процес виховання Внутрішньої Дитини, розвитку душі, підвищення рівня усвідомлення подій, набуття знань про закони життя та способи соціального прояву творчої сили” [2, с. 20]. Для нашого дослідження найбільший інтерес представляють дидактичні казки, що, як вважає автор, допомагають “подавати” навчальний матеріал та розкривати зміст та важливість знань [2,

с. 146].

Проаналізувавши робочий план дисципліни “Англійська мова” на першому курсі факультету іноземних мов, ми дійшли висновку, що використання англійської казки як додаткового навчального матеріалу сприятиме розвитку вмінь та знань студентів та дасть змогу вирішити низку завдань: вивчаючи англійську як другу іноземну мову, студенти-філологи на першому курсі стикаються з проблемами індивідуального, творчого та мотиваційного характеру, тому перед викладачем все частіше постає проблема активізації та урізноманітнення процесу навчання іноземних мов.

Використання казок на заняттях з англійської як другої іноземної мови є доцільним з точки зору співвідношення цілей навчального матеріалу та результатів, які можуть бути досягнуті під час вивчення іноземної мови. У результаті наукового спостереження за застосування казок на заняттях з англійської мови нами було встановлено, що навчально-виховний потенціал використання казок під час вивчення іноземної мови має поліфункціональний характер, зорієнтований на розв'язання практичних проблем формування іншомовних комунікативних умінь, підвищення мотивації до оволодіння іноземною мовою і т.ін.

Так, за допомогою аудіозаписів казок розвивається такий вид мовленнєвої діяльності як аудіювання, “розуміння сприйнятого на слух усного мовлення” [3, с. 117]. Прослуховування аудіотекстів може відбуватися як під час аудиторного заняття, так і в формі домашнього завдання, що виконується індивідуально. З нашого досвіду роботи з казкою найефективнішим виявляється прослуховування аудіотекстів під час аудиторних занять. Продуктом такої діяльності є “умовивід, результатом – розуміння сприйнятого смислового змісту і власна мовленнєва і не мовленнєва поведінка” [3, с. 118].

Сюжет англійських казок забезпечує підтримання інтересу студентів до аудіозапису, урізноманітнює пізнавальну діяльність, стимулює переживання студентами емоцій та почуттів, викликаних казковим сюжетом. Таким чином, англійська казка в аудіоформаті розвиває вміння розуміти зміст прослуханого тексту, активізує процес осмислення отриманої інформації, забезпечує мотивацію до подальшої роботи з казкою.

Після сприйняття аудіотексту починається етап говоріння, коли перевіряється рівень розуміння тексту та здатність висловити свою точку зору. Студентам пропонується низка питань щодо прослуханого аудіо запису, вони мають можливість формулювати і висловлювати власні думки, враховувати думки інших. Навчальний зміст англійської казки забезпечує підґрунтя для різних видів говоріння: як монологічного, так і діалогічного.

Письмо, або писемне мовлення, є засобом спілкування та належить до репродуктивної діяльності [3]. У своїй роботі з казкою ми використовуємо

різноманітні види вправ, що спрямовані на розвиток навичок писемного мовлення та забезпечують безперервний зв'язок з розвитком вищезазначених іншомовних комунікативних умінь (аудіювання, говоріння). Вправи на створення альтернативного закінчення казки (alternative ending exercises) та переказ казки за планом виявляються найбільш ефективними та допомагають студентам визначитися з основним змістом тексту та сформулювати власну позицію щодо подій у казці.

У разі застосування методу перекручування або викривлення казки [6, с. 65] засвоєння основного змісту тексту казки та розвиток іншомовних комунікативних умінь відбувається паралельно творчому вдосконаленню студентів. Ми намагаємося насичувати навчальний процес казковими елементами, пропонуючи студентам приєднатися до казкової подорожі граматикую англійською мови. У решті-решт засади казкотерапії, так само як і вивчення іноземних мов сприяють розвитку гнучкості мислення студентів.

Найбільш тривалим і інформаційно-насиченим є етап читання, що виступає не тільки засобом ознайомлення студентів з новою лексикою, але й виконує виховне завдання – залучити їх до культурного світу країни, мова якої вивчається. Знання, які студент отримує з британських народних казок, допомагають йому сформувати соціокультурну компетенцію та відкрити для себе особливості національного характеру, знання про світ та філософію життя, що так чи інакше відображаються у казкових сюжетах, на яких виросло не одне покоління британців. Наприкінці процесу ознайомлення з британською казкою необхідно продемонструвати студентам спільність чи, навпаки, відсутність спільних рис між британськими та вітчизняними казками, героями, сюжетними лініями тощо.

Практика використання казок на заняттях з іноземної мови у вищому навчальному закладі представлена різними формами роботи з казкою:

- колективно-групова співтворчість;
- досвід індивідуального написання казок;
- робота з уже відомими казками як навчальним матеріалом.

На думку вчених [4], моделювання казкової реальності – це метод інтерактивного навчання, створення спеціального світу під керівництвом педагогів. Ми використовуємо казку як навчальний матеріал, вибудовуючи сценарій заняття та спираючись на казковий сюжет. Таким чином, у нашому дослідженні ми розширили поняття “моделювання казкової реальності”, адаптуючи його до процесу вивчення іноземної мови і розглядаючи його як процес, що відбувається у трьохвимірній площині: моделювання індивідуальне, колективне та на засадах вже існуючих казок.

Розглянемо види найефективніших вправ, розроблених нами для роботи з казками. Вправа “Імпульс” спрямована на розвиток асоціативного мислення та встановлення у пам'яті стійких зв'язків із сюжетом казки для подальшого відновлення мовленнєвих зразків в іншомовному мовленні.

Студентам пропонуються картки з ключовими словами, що відносяться до певного фрагменту твору, спираючись на які, необхідно відновити сюжет казки. Вправа "Вгадай героя" має за мету стимулювання говоріння іноземною мовою за допомогою опису головних персонажів студентом перед аудиторією, якій необхідно вгадати, про кого йде мова. Гра "Перевтілення" полягає в тому, що студентам пропонується зайняти місце героїв казки, зрозуміти їх характер та мотиви, а також відтворити сюжет за допомогою інсценування в малих групах. Вправа "Казка в колі" демонструє в чому полягає колективно-групова співтворчість. Студенти сідають у коло і першому учаснику пропонується почати казку, обрати місце та час розгортання подій. Наступний студент, що сидить поряд, продовжує казку, дотримуючись заданої сюжетної лінії, та привносить власні ідеї.

На прикладі британської народної казки "*Lazy Jack*" ("Ледачий Джек") ми спробуємо продемонструвати структуру роботи з текстом та варіанти вправ, спрямованих на формування граматичних та лексичних навичок студентів-філологів у процесі вивчення англійської мови.

По-перше, ця казка містить низку нових слів, вивчення та запам'ятовування яких буде простішим завдяки стійким асоціативним зв'язкам із казковим сюжетом. Таким чином, перед викладачем постає завдання виділити такі слова з тексту казки та організувати роботу студентів із засвоєння цих лексичних одиниць (*a common, to spin, lazy, to bask, a brook, a cow-keeper, a jar, to spill, a cattle-keeper, a donkey* і т.д.).

По-друге, вищезазначена казка насичена мовленнєвими зразками, які мають бути виокремлені для студентів після ознайомлення з текстом, наприклад:

– *Once upon a time there was a boy whose name was Jack, and he lived with his mother on a common.*

Переклавши таке речення з підкресленим мовленнєвим зразком, студенти мають скласти власні речення, беручи такий зразок за основу та використовуючи активний вокабуляр казки.

Іншим видом роботи може бути вправа на закінчення речень, що містять активний мовленнєвий зразок, наприклад: *Once upon a time there was a cow-keeper who... / Once upon a time there was a butcher whose...* і таке інше. Робота з іншим мовленнєвим зразком, що акцентує увагу на особливостях вживання модальності та різних типів інфінітиву, організовується таким самим чином:

– *You should have put it in your pocket! / You should have carried it on your head!*

Окрім мовленнєвих зразків, казка містить граматичні конструкції, що безпосередньо перекликаються з робочим планом з англійської мови на першому курсі. Прикладом такої конструкції може бути зворот *there is / are* у минулому та теперішньому часі.

По-третє, казка "*Lazy Jack*" може бути матеріалом для роботи з розвитку

мовленнєвих навичок студентів. Після ознайомлення з текстом казки викладач ставить низку питань щодо сюжету твору (наприклад: *Who is Jack? What does he do for a living?*), після чого студентам пропонується вправа на заповнення пропусків та створення альтернативної кінцівки твору.

Таким чином, використання британських народних казок на заняттях з англійської мови виявляється доцільним та ефективним у роботі зі студентами першого курсу факультету іноземних мов і виконує низку освітньо-виховних функцій: підвищення мотивації до вивчення іноземної мови, стимулювання творчого, нестандартного елемента в навчально-пізнавальному процесі, формування системи іншомовних комунікативних навичок. Інтерактивний компонент роботи із казкою сприяє підвищенню ефективності заняття з іноземної мови, розвиває професійні та творчі навички студентів-філологів.

Використана література:

1. Дудолодова А. В. Формування емоційної культури майбутнього перекладача: інтерактивний підхід / А. В. Дудолодова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Частина 1. – Одеса : ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2009. – С. 43-49.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Основы сказкотерапии / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева. – СПб. : Речь, 2006. – 176 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / [С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, Н. О. Бражник та ін.]. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
4. Павленко Н. О. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до використання інтерактивних педагогічних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Н. О. Павленко. – Київ, 2008. – 21 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; за ред. О. І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
6. Родари Дж. грамматика фантазії. Введение в искусство придумывания историй / Дж. Родари. – М. : Прогресс, 1978. – 189 с.

ДУДОЛАДОВА А. В. Методика использования англоязычных сказок на занятиях по иностранному языку.

В статье рассматривается методика использования сказок в процессе изучения иностранных языков, а также возможность и целесообразность ее практического использования во время аудиторной работы со студентами-филологами в высших учебных заведениях. Проанализированы общие принципы работы со сказкой в контексте интерактивного подхода к изучению иностранных языков.

Ключевые слова: сказка, изучение иностранных языков, интерактивное обучение.

DUDOLADOVA A. V. The method of using English fairy-tales at foreign language lessons.

The article considers the method of use fairy-tales in the process of foreign language learning as well as the possibility and expediency of its use as a classroom activity for philology students in higher education establishments. General principles of fairy-tale usage within the interactive approach to foreign language learning are analyzed.

Key words: fairy tale, foreign language learning, interactive study.